

Intervisie

Intervisie (Van Dale: overleg tussen collega's die niet direct samenwerken) is voortgekomen uit de bd-coaching, zoals nu het boerenbezoek weer uit de intervisie is ontstaan. Wat is deze intervisie. Waarom en hoe wordt er in de intervisiegroepen gewerkt? Een gesprek met Joke Bloksma die twee intervisiegroepen begeleidt, en met Tineke van den Berg, een van de deelnemers aan intervisie.

Jola Meijer

Joke Bloksma: "Ongeveer drie jaar geleden ben ik voor de BD-Vereniging als begeleider aan intervisiewerkgroepen gaan meewerken. Het bewust ontwikkelen van jezelf door je werk hoort voor mij nog meer bij het biologisch-dynamisch werken dan het wel of niet gebruiken van de preparaten. Dit 'mens worden aan de landbouw' maakt de moeilijke dingen spannend en interessant. Door de dingen op een andere manier te beschouwen vind je de meest creatieve oplossingen.

Zelf begeleid ik op dit moment twee intervisiegroepen voor bd-boeren en -tuinders, in Groningen en de Flevopolder. In de avonden tussen acht en tien uur komen we eenmaal per zes weken bijeen. Deze bijeenkomsten hebben een vaste structuur. Na koffie en bijpraten volgt een ronde van on-

geveer een uur waarin een brandende vraag uit het werkleven van één persoon onze volledige aandacht krijgt. Het kan bijvoorbeeld beginnen met boosheid over 'geen goede prijs voor je producten krijgen'. Na wat vragen door groepsgenoten blijkt het te gaan over gevoelens van 'niet gezien en gewaardeerd worden'. Er wordt naar een voorbeeld gevraagd. Dan kan het zijn dat de betreffende persoon ontdekt zelf oorzaak te zijn, omdat onvoldoende werd duidelijk gemaakt waarom het product de vraagprijs waard is. Vanuit de groep komen nu tips hoe je dit opkomen voor je product kunt oefenen. Onlangs stelden we in onze groep vast dat

Door de dingen op een andere manier te beschouwen vind je de meest creatieve oplossingen

we nu veel minder kommer en kwel beleven over de lage prijzen dan vorig jaar. De problematiek is niet over, maar wel hanteerbaarder geworden."

Hoeveel mensen komen er? En hoe wordt zo'n gespreksessie gevoerd?

"De groep bestaat uit vier tot acht deelne-

Foto: Joke Bloksma

Intervisiegroep Groningen in de tuin van Dette van der Molen v.l.n.r. Jan Brandsma, Isabel Duinvisveld, Dette van der Molen, Pieter Wouda en Caroline Karbet.

mers, Er komen nieuwe bij of anderen vallen af, bijvoorbeeld als twee personen op eenzelfde bedrijf werken. Ervaring heeft uitgezeten dat dit niet ideaal is. De gesprekken zijn vertrouwelijk en persoonlijk en dan is het ingewikkeld als men elkaar dagelijks ziet. De vragen hebben te maken met het beroep als bd-boer/tuinder en het gesprek krijgt waarde als juist collega's daarop kunnen ingaan. Door de intervisie zijn we een groep vrienden geworden.

Iedere ronde heeft een vaste vorm en er komt maar één vraagsteller aan de beurt. Die persoon komt meestal met een vage vraag met

een onderliggende onvrede. De groep gaat nu vragen stellen om zich een beeld te vormen over het probleem. Deze beeldvormende fase duurt lang en is bedoeld om de persoonlijke kleur die de vraagsteller eraan geeft te ontdekken. In deze fase mag de groep nog niet met suggesties aan komen en mogen eigen ervaringen over het onderwerp niet worden gedeeld.

Vervolgens geeft iedereen, vaak met de woorden 'ik zie een mens die ...' een korte karakterisering over het beeld en ook hoe de persoon met zijn of haar vraag om gaat. Hierna scherpt de vraagsteller zijn vraag aan. Hij of

zij kan nu preciezer zijn probleem formuleren en bijvoorbeeld vragen 'hoe kan ik...!'

Iedereen uit de groep kan nu tips geven die passen bij de persoon. De vraagsteller luistert hiernaar zonder commentaar en meldt daarna met welke tips hij of zij aan de slag wil gaan. Het is een hele kunst om echt passende tips te geven. Soms is de tijd er nog niet rijp voor. Soms passen de tips meer bij de tipgever dan bij de vraagsteller doordat het persoonlijke nog onvoldoende in beeld is gekomen.

Het zijn levendige gesprekken waarbij 'ontdekkingen' worden gedaan over wat er 'ei-

Het project bd-coaching

Een heldere visie en vakbekwame boeren zijn van groot belang voor de biologisch-dynamische landbouw. Ook handelaren en afnemers zijn gebaat bij professionaliteit en een duidelijk gezicht van de bd-landbouw die zij vertegenwoordigen.

De BD-Vereniging neemt de professionalisering van de bd-boeren serieus en wil het bd-vakmanschap ondersteunen. Ontwikkeling is alleen mogelijk wanneer mensen zich scholen, hun ervaringen met elkaar delen, hun kennis aan elkaar doorgeven en elkaar enthousiasmeren. Daarom organiseert de BD-Vereniging coaching, intervisie en boerenbezoek. De invulling hiervan wordt samen met de boeren gedaan.

Coaching

In 1997 is het project 'Bedrijfscoaching' gestart. Een groep professionals uit het veld van de bd-landbouw wordt continu geschoold als bedrijfscoach.

Intervisie

Het doel bij intervisie is hetzelfde als bij coaching, maar de vorm is anders. Intervisie bestaat uit gesprekken waarin aandacht en ruimte is voor de ander, maar waarin ook (kritische/stimulerende) vragen worden gesteld, waarin boeren elkaar motiveren om verder te gaan.

Bij intervisie staat steeds een vraag van één van de deelnemers centraal. De gesprekspartners stellen in eerste instantie verhelderende vragen. Pas in tweede instantie komen mogelijke oplossingen in beeld. Door de gesprekken met collega's zoekt en vindt de boer zelf passende antwoorden. Het helpt als het gesprek geleid wordt door een coach die ervaring heeft in de biologisch-dynamische landbouw en in het coachen.

Boerenbezoek

Deze vorm is ontwikkeld in aanvulling op coaching en intervisie. Het is ook hier de be-

doeling dat er op gestructureerde wijze met elkaar wordt gesproken, maar nu aan de hand van een rondgang over elkaars bedrijf. Naast verbinding tussen mensen ontstaat er een verbinding tussen bedrijven, het biedt mogelijkheid voor hulp en ondersteuning onderling (soms op heel praktisch gebied).

Deze verschillende werkvormen kunnen onderling worden afgewisseld en elkaar aanvullen. Zo kan een intervisiegroep in de rustige winterperiode regelmatig samenkomen. In de drukke zomerperiode kan de groep incidenteel samenkomen tijdens een Boerenbezoek.

Uit een intervisiegesprek kan een behoefte aan individuele coaching naar voren komen. Binnen het project kan soepel worden ingespeeld op dergelijke vragen. ■

Meer weten of ook meedoen?

U kunt contact opnemen met het bureau van de BD-Vereniging, Rienk ter Braake, telefoon: 0343 531740, e-mail: Rienk@demeter-bd.nl

Door de gesprekken met collega's zoekt en vindt de boer zelf passende antwoorden

genlijk speelt' Groepsgenoten puzzelen wat af over welke vraag ze kunnen stellen om dit thema te verhelderen. Niet alleen krijgt de vraagsteller het warm, vaak ook de anderen in de groep realiseren 'dit heb ik ook'. In een volgende bijeenkomst wordt teruggekeken naar wat de vraagsteller en de anderen hebben kunnen doen met de aangereikte tips.

Werken jullie ook met spelregels?

We werken met een paar spelregels, maar die brengen wel de diepgang in het gesprek. Mensen komen snel in hun eigen kracht. Ieder durft zich ook uit te spreken. Het is een veilige situatie want de afspraak is dat er buiten de groep niet wordt gesproken over de thema's van andere mensen. Intervisie betekent 'onderling'. Je kunt elkaar als collega's veel aanreiken.

Als begeleider grijp ik af en toe in het gespreksproces in, om te benoemen door welke soort vragen nu net de ontdekkingen gedaan worden en waar kansen worden gemist. In de langer draaiende groepen roepen de deelnemers zelf al 'oeps' als ze te snel met tips aankomen.

Als intervisiebegeleiders komen we driemaal per jaar een dagdeel met Marja Molenaar en Jaap Vermue bijeen, om ervaringen en knelpunten uit te wisselen en zelf een oefenses-

sie te doen.

In eerste instantie is gedacht dat een intervisiegroep slechts een korte periode een begeleider nodig heeft en dan zelfstandig de gespreksvorm zou kunnen doorvoeren. Het blijkt dat het prettig is en fijner praat als die begeleiding 'van buiten' erbij blijft".

Ervaringen van een deelnemer

Tineke is een van de deelnemers en boer op bd-boerderij de Stadsboerderij in Almere. Waarom vindt zij intervisie belangrijk en wat biedt het haar?

Tineke van en Berg:" Zo'n drie jaar geleden is onze intervisiegroep gestart. Het is een manier om kritisch te kijken naar ons bd-bedrijf en ook hoe ik daar als boer in sta.

Dagelijks dienen zich vragen aan die ik met deze intervisiemethode kan oplossen. Ik doe dan als het ware 'intervisie met mezelf'.

Op de avonden dat we samen komen worden met collega's situaties en onderwerpen gedeeld vanuit een gemeenschappelijke achtergrond (het bd-boerenbedrijf). Anderzijds ervaar ik dat elk bedrijf en elke ondernemer uniek is. De inbreng van ieder is zo verschillend en dat geeft een frisse kijk en nieuw perspectief op de zaken die me bezighouden.

De intervisie gaat over dingen die je met je gevoelsleven en verstand aanpakt. Dingen waarover je twijfelt en je afvraagt hoe je het beter kunt doen. Deze gesprekken zijn intiem. Er is veel vertrouwen en alles wat we bespreken blijft onder ons.

Een verrijking is het resultaat. Maar het is ook intensief en hard werken. Niet alleen die ene avond, ik ben er daarna, in het dagelijks leven, aldoor mee bezig.

Elke intervisiebijeenkomst beginnen we ook met een ronde wat je met de vraag van de

vorige keer hebt gedaan. Ook al was het toen niet jouw eigen vraag die centraal stond."

Is de intervisie een therapie?

"Het gaat er niet om dat iets zieks weer gezond gemaakt moet worden, zoals bij therapie. Het zijn gezonde bedrijven, die in ontwikkeling zijn en omdat je daar werkt, groei je zelf tegelijkertijd mee. In die ontwikkeling is intervisie een hulpmiddel, een instrument, zowel voor het bedrijf als voor jezelf. Het gaat ook niet alleen over problemen. We hebben eens een avond besteed aan de terug- en vooruitblik; het oefenen in de dag terugschouwen, of zoals sommigen doen de vooruitblik op de dag, 's morgensvroeg. Welke verschillen en kwaliteiten liggen daarin verborgen. Deze intervisie is praktisch en blijft verbonden met het dagelijks werk en jezelf."

Kun je zo'n praktisch voorbeeld geven?

"Bijvoorbeeld: oh, die afzet van dit product, hoe moet dat nu, de afzetmarkt is slecht, de prijs is laag, de transportkosten hoog, enzovoort. Als ik deze probleemstelling in mezelf kan omvormen tot: 'hoe kan ik' de afzetmarkt voor mijn product veranderen, wordt er iets in beweging gezet en kan ik iets doen. Dit is in bewustzijn gebracht door de intervisie. Ik leer te kunnen reflecteren op het eigen handelen. Om te beginnen om tegenover het probleem mezelf de vraag te kunnen stellen 'hoe kan ik...' Als voorbeeld van mijzelf zou ik het preparatengebruik kunnen noemen. Ik heb jarenlang op ons bedrijf, meer en minder intensief, de preparaten gebruikt.

(Lees verder op pag. 44.)

'Schepping en evolutie van aarde en mens'

Met medewerking van de sectie Natuurwetenschap van de Antroposofische Vereniging in Nederland worden een drietal evenementen georganiseerd, verzorgd door Dankmar Bosse, geoloog en auteur van het boek 'Die gemeinsame Evolution von Erde und Mensch - Entwurf einer Geologie und Paläontologie der lebendigen Erde' (Verlag Freies Gesitesleben 2002). Dankmar Bosse heeft Goethe's zienswijze, de geesteswetenschappelijke mededelingen van Rudolf Steiner, de geologische wetenschap én langdurige eigen waarnemingen gecombineerd tot een boeiende proeve van een geologie en paleontologie van een levend aardeorganisme.

In voorbereiding zijn:

1. Avondvoordracht te Zeist op vrijdag 30 september 2005 'Schepping en evolutie van aarde en mens'
Prijs € 10,-
2. Tweedaags seminar met een excursie te Zeist op zaterdag 1 oktober 2005 (drie dagdelen) en zondagochtend 2 oktober: 'Schepping en evolutie van aarde en mens'
Prijs incl. koffie, thee et cetera: € 160,-

Lunch en avondmaaltijd op zaterdag mogelijk. Overnachting te regelen door deelnemers zelf. Max. aantal deelnemers ca. 40.

3. Vierdaags excursie- en seminarprogramma in Zuid-Limburg van woensdagavond 5 okt. t/m zondagochtend 9 oktober: '*Polariteit van leisteen en kalksteen als getuigen van de ontwikkeling van planten en dieren; landschapsontwikkeling*'
Prijs excl. logies en maaltijden: € 260,-. Optie op vier dagen hotel, halfpension à € 200,- p.p. (2 pers.kamers). Max. aantal deelnemers 25.

Initiatiefgroep: Louise Kelder, Ernst Ellis, Suzanne Aberegg, Thecla Heiting, Jaap Boorsma. ■

*Aanmelding of nadere informatie:
Thecla Heiting, telefoon: 030 6925941 of
Jaap Boorsma, telefoon: 040 2833830,
e-mail: tboorsma@prettel.nl*

4 x DP in 2005

In overleg met het bestuur is besloten om dit jaar elk kwartaal een dikke Dynamisch Perspectief te laten verschijnen. Begin februari ontving u de Motief special in plaats van Dynamisch Perspectief. De overige nummers van DP verschijnen omstreeks het begin van de zomer (dit nummer), de herfst en de winter. ■

(vervolg van pagina 11, Inter-visie:)

Maar met de verplichtstelling van het gebruik begon ik weerzin hiertegen te krijgen. Hoe kan dat? Ik ging me afvragen wat betekenen die preparaten dan voor mijn bedrijf. En wat betekenen ze voor mij persoonlijk, hoe doe ik het nu en waarom doet een ander het anders? Is het de bd-vereniging die mij nu de wet gaat voorschrijven? Een bureaucratie en de hegemonie van Demeter Internationaal? Hier zijn weer gesprekken uit voortgekomen over de vraag op welke wijze het geestelijk gedeelte van het bedrijf kan worden verzorgd. Uiteindelijk kwam ik bij mijn onderliggende motieven uit. Met het bekijken van dit gevoel van weerstand kon ik de weg weer vrijmaken om met preparaten verder te gaan. Een ander voorbeeld zou de weerstand kunnen zijn tegen alle controles en controleurs die op je erf komen. Of de weerstand tegen allerlei nieuwbouw op je bedrijf. Maar ook de vraag hoe je op het erf al het wezen van je bedrijf zichtbaar kunt maken. Met deze intervisiemethode kunnen zowel jijzelf als ondernemer als het bedrijf vooruitgang boeken; het is een wisselwerking tussen beide." ■

24 juni, 20.00 uur
Elementenwezens en de toekomst Verkenningen in het grensgebied tussen natuur en christendom
Cursus met Bastiaan Baan, geestelijke in de Christengemeenschap.
Plaats: De Christengemeenschap, Van Tetslaan 4 te Zeist.
Kosten: Richtbedrag € 5,-.
Info: tel: 030 - 6957989.

25 en 26 juni
Open dagen bij de biologische boer en tuinder
Info: www.biologica.nl, zomer-nummer Smaakmakend, Biologica, tel.030 - 2339970

10 t/m 16 juli
Biodynamic: looking behind the visible
Emerson College (Summer Courses)
Forest Row, East Sussex, RH 18 5JX, UK
Tel. +44(0)1342 822238;
mail@emerson.org.uk

15 t/m 19 augustus
Zomerweek Natuurwezens
Oefenen om de natuurwezens te leren zien en het krijgen van handvaten om helder en methodisch je vaardigheden in deze te vergroten.
Kosten: € 685,-
Info: Kraaybeekerhof, tel. 0343 - 512925